

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 21 mars 2007

Mål nr

Ö 34-07

KLAGANDE

IH

GÄLDENÄR

LH

MOTPART

Skatteverket

171 94 Solna

SAKEN

Tillstånd till prövning i hovrätt av mål om utmätning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 15 december 2006 i mål

ÖÄ 4802-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut meddelar Högsta domstolen tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Högsta domstolens beslut den 12 januari 2007 om inhibition skall gälla till dess hovrätten avgör målet eller förordnar annat.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

IH har, som hon får förstås, yrkat att Högsta domstolen meddelar tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Skatteverket har bestritt ändring av utmättningsbeslutet men förklarat sig inte ha någon erinran mot att prövningstillstånd meddelas i hovrätten.

Högsta domstolen har i beslut den 12 januari 2007 förordnat att ytterligare åtgärd för verkställighet av utmättningsbeslutet den 13 september 2006 tills vidare inte får ske.

SKÄL

För betalning av statens fordran på LH utmätte kronofogdemyndigheten den 13 september 2006 en personbil av märket Hyundai GETZ med

registreringsnummer xxx xxx. LHs mor, IH, överklagade utmättningsbeslutet till Göteborgs tingsrätt och yrkade att utmätningen skulle upphävas eftersom hon ägde bilen. Sedan tingsrätten lämnat hennes yrkande utan bifall, överklagade hon till hovrätten som emellertid inte meddelade prövningstillstånd.

Frågan i Högsta domstolen gäller således om hovrätten borde ha meddelat prövningstillstånd för bedömning av om bilen tillhör IH.

IH, som själv utför sin talan, har till stöd för denna ingett ett köpeavtal daterat den 21 juni 2005, där hon anges som köpare av bilen. Vidare har hon ingett ett försäkringsbrev enligt vilket bilen försäkrades med henne som försäkringstagare från den 29 juni 2005. Av utdrag från bilregistret framgår att IH samma dag registrerades som ägare till bilen.

IH har uppgett att hon saknar körkort och att bilen inköptes i syfte att lånas ut till LH, eftersom denne behövde bil för att kunna ta sig till och från arbetet samt för att LH skulle kunna hjälpa henne och hennes man, som är handikappade och 75 respektive 80 år, med resor till läkarbesök. Av handlingarna i målet framgår att LH vid tiden för köpet av bilen var utsatt för löneutmätning. IH har påstått att bilens värde tagits upp i makarnas förmögensdeklaration.

Den 8 maj 2006 registrerades LH i bilregistret som ägare till bilen och hos försäkringsbolaget som försäkringstagare. Som förklaring till detta har IH

uppgett att hon, sedan ett försäkringsfall inträffat, fått uppgift från försäkringsbolaget att försäkringen inte gällde när LH körde bilen, om inte bilen var registrerad på honom och han tecknade försäkring för bilen; någon verklig överlåtelse av bilen till LH har inte gjorts.

Bilen var vid utmätningstillfället i LHs besittning, varför han enligt 4 kap. 18 § utsökningsbalken skall anses vara ägare till den, om det inte framgår att den tillhör annan. I målet aktualiseras frågan om IH har bevisbördan både för att hon förvärvat bilen för egen räkning och för att hon därefter inte överlåtit den till LH (se NJA 1984 s. 456 och 1986 s. 115) eller om bevisbördan är delad, så att – ifall IH skall anses ha styrkt att hon förvärvat bilen för egen räkning – utmätningssökanden har bevisbördan för att IH därefter överlåtit bilen på LH (se NJA 1984 s. 375 och 1999 s. 594; jfr Gregow, Tredje mans rätt vid utmätning, 1987, s. 132 f.). En annan fråga i målet är vad som skall ske om IH får anses ha överlåtit bilen till LH genom ett skenavtal. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att dessa frågor prövas av högre rätt.

Även om det inte skulle anses framgå att bilen tillhör IH, synes det – med hänsyn till de förklaringar IH framfört och till förutsättningarna för huvudförhandling, materiell processledning och upptagande av muntlig bevisning – ha funnits skäl enligt 4 kap. 20 § utsökningsbalken att förelägga IH att väcka talan i allmänt tvistemål mot utmätningssökanden och LH om bättre rätt till bilen. Det råder således tvivel om att tingsrättens beslut är rätt i sak.

Tillstånd till målets prövning i hovrätten bör därför meddelas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Bo Svensson, Göran Regner, Torgny Håstad (referent, särskilt tillägg), Ann-Christine Lindeblad och Per Virdesten
Föredragande revisionssekreterare: Camilla Olsson

HÖGSTA DOMSTOLEN

Bilaga till
PROTOKOLL
2007-02-21Mål nr
Ö 34-07

Referenten, justitierådet Håstad tillägger för egen del:

”Ett skäl till att en tredje man, som får anses ha visat att han ursprungligen var ägare till utmätningsobjektet och att detta endast lånats ut eller deponerats hos utmätningsgäldenären, inte skulle behöva styrka att objektet därefter inte överlåtits till utmätningsgäldenären är naturligtvis att det är svårt att styrka negativa omständigheter. Frågan om vem som har bevisbördan för en överlåtelse kompliceras i detta fall av att IH i bilregistret låtit LH framträda som ägare till bilen. Det skulle kunna medföra att hon har en bevisbörda för att den skenbara överlåtelsen inte var bindande mellan henne och LH, även om bevisbördan för överlåtelse normalt skulle ligga på utmätningsökanden.

Om det anses föreligga en skenöverlåtelse från IH till LH uppkommer frågan om man skall tillämpa den allmänna regeln, att en obligationsrättslig ogiltighet kan göras gällande också mot förvärvarens borgenärer (se NJA 1930 s. 306, 1985 s. 178 och 1995 s. 162 samt Håstad, Sakrätt avseende lös egendom, 6 uppl. 1996, s. 203 ff.), eller om den som – medveten om att det är missvisande – låtit annan framträda som ägare bör få finna sig i att inte bara skenförvärvarens godtroende successorer (se 34 § första stycket avtalslagen) utan även skenförvärvarens borgenärer skall få stödja sig på skenrättshandlingen (jfr å ena sidan NJA 1984 s. 772 rörande s.k. dold äganderätt till fast egendom men å andra sidan 53 § andra stycket kommissionslagen och, rörande säkerhetsöverlåtelse, Karlgren, Säkerhetsöverlåtelse enligt svensk rättspraxis, 1959, s. 116 ff. och Hessler, Allmän sakrätt, 1973, s. 450 f.).”